

Motion till riksdagen
2011/12:So457

av Eva Olofsson m.fl. (V)

Hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Alla tjänar på förskrivning av hjälpmedel	2
4	"Fritt val" – samhället skjuter ifrån sig ansvaret	2
5	Det ska spela mindre roll var man bor	3
6	Minska regelkrånglet.....	3

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samordna förskrivningen av hjälpmedel under en huvudman.

3 Alla tjänar på förskrivning av hjälpmedel

Det är i många fall helt avgörande för livskvalitet och delaktighet i samhället för en person med funktionsnedsättning att de hjälpmedel som behövs tillhandahålls. Kostnaderna för hjälpmedel överdrivs ofta om man ser till de positiva effekter de har för hälsa och livskvalitet samt de ekonomiska vinster samhället faktiskt gör när hjälpmedlen bidrar till självständighet och självbestämmande. Hjälpmedelsinstitutet har t.ex. konstaterat att hjälpmedel till en person med en psykisk funktionsnedsättning ger en ekonomisk vinst för staten på omkring 23 000 kr på fem års sikt. Om hjälpmedlet hjälper någon till arbete sparas statens kostnader för hjälpmedlen in på bara ett år, samtidigt som den enskilda individen förstås får en avsevärt bättre ekonomi och höjd livskvalitet.

Trots hjälpmedlens positiva effekter har regelverken snävats åt runtom i landet. Förskrivningen har blivit mer restriktiv, hjälpmedel har försvunnit ur sortimentet och kostnader har lagts över på individen. Orsaken har varit att kommuner och landsting tvingats pressa ner kortsiktiga kostnader för att få budgeten att gå ihop. Återigen visar det sig att regeringens val att sänka skatter istället för att satsa pengar på välfärden i kommuner och landsting får konsekvenser i människors vardag.

4 ”Fritt val” – samhället skjuter ifrån sig ansvaret

En av de mest betydelsefulla förändringarna på hjälpmedelsområdet just nu är ett försök med ett valfrihetssystem i några län. Systemet kallas helt enkelt ”Fritt val av hjälpmedel”. Regeringen vill att systemet ska införas i hela landet. Att ge den enskilde mer inflytande över valet av hjälpmedel är positivt eftersom det skapar bättre förutsättningar att möta vars och ens behov. Många har uppfattat utbudet hos de offentliga huvudmännen som alltför begränsat. Samtidigt är det tydligt att ansvar lastas över från det offentliga till den enskilde. Det nya systemet ställer ännu högre krav på opartisk information än tidigare.

Fel! Okänt namn på

Den som använder sig av de nya reglerna och får pengar för att köpa sitt hjälpmedel själv har inte några garantier för att företaget finns kvar när hjälpmedlet behöver lagas eller servas. Svårigheter kan också uppstå med att få ett annat tillfälligt hjälpmedel under reparationstiden.

Det nya systemet har också ofta lett till att brukaren får betala mer ur egen ficka. Särskilt har detta uppmärksammats när det gäller hjälpmedel för hörsel-skadade. Detta i ett läge där höga kostnader redan sedan tidigare ofta är ett problem för den enskilda brukaren, ibland i så hög grad att man avstått från hjälpmedel för att man inte har råd.

Valfrihetsreformen på hjälpmedelsområdet är precis som regeringens andra valfrihetsreformer ett ideologiskt val. Man förlitar sig på att marknaden ska lösa alla problem istället för att titta på hur de offentliga systemen kan förbättras och utvecklas mot mer valfrihet. Kostnadsansvaret förskjuts från det offentliga till individen.

5 Det ska spela mindre roll var man bor

Vilka hjälpmedel man har möjlighet att få och vilka kostnader detta innebär för den enskilde varierar mycket över landet. Detta är väl känt och man har bl.a. konstaterat detta i SOU 2004:83. I och med att hjälpmedel kan ha en så avgörande effekt för en persons livskvalitet är det problematiskt att bostadsorten ska vara avgörande i så hög grad som i dag.

Handikappförbunden (HSO) har arbetat med ett särskilt projekt om hjälpmedel. Där konstaterar man att det förutom regionala skillnader också finns tydliga skillnader mellan vilka hjälpmedel som förskrivs till kvinnor respektive till män. Detta beror delvis på att kvinnor och män söker olika typer av hjälpmedel, men det konstateras också att det finns könsskillnader i hanteringen på de ansvariga myndigheterna.

Staten bör ta ett större ansvar än i dag för att förskrivningen av hjälpmedel ska bli mer likvärdig över landet. Att staten har ett övergripande ansvar för tillhandahållandet av hjälpmedel anges också i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Regeringen bör därför ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Minska regelkrånglet

Ett av de allvarigaste problemen på hjälpmedelsområdet är att det är svårt att hitta information om vilka hjälpmedel som finns och vart man ska vända sig för att få dem. Ett hjälpmedel som behövs för den dagliga livsföringen, ett s.k. personligt hjälpmedel, ska sökas hos landstinget. Försäkringskassan ansvarar för de hjälpmedel som behövs i arbetet. (Mer om Vänsterpartiets politik när

Fel! Okänt namn på

det gäller arbetshjälpmedel finns att läsa i motion 2011/12:A309.) Vidare ansvarar kommunen för bostadsanpassning när hjälpmedel behövs i hemmet. Olika typer av hjälpmedel omges av olika regelsystem.

I en av de rapporter som publicerats i HSO:s hjälpmedelsprojekt vittnas det om de problem som det uppsplittrade huvudmannaskapet medför. Det innebär att en förskrivare av hjälpmedel inte ser till helheten i en persons livssituation utan enbart till det kompetensområde som finns på den egna myndigheten.

Ett exempel på det är att hjälpmedel som förskrivits för arbetet inte självklart får användas på fritiden. Det kan vara ett hörselhjälpmedel som utprovats för en arbetssituation. Att det då krävs en ansökan om ytterligare ett hörselhjälpmedel för fritiden framstår som helt onödig byråkrati som leder till ökade kostnader för både samhället och den enskilde.

Lösningen på dessa problem är att samordna hjälpmedelsförskrivningen under en huvudman. Genom tillgängliga hemsidor och annat överskådligt informationsmaterial kan denna huvudman enkelt presentera ett utbud och hur man går till väga för att ansöka om hjälpmedlen. Sannolikt skulle detta också innebära ekonomiska vinster i och med att kompetens kan samordnas och dubbelarbete undvikas.

Hjälpmedelsförskrivningen bör alltså samordnas under en huvudman. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 1 oktober 2011

Eva Olofsson (V)

Bengt Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Marianne Berg (V)

Lena Olsson (V)